

לענין מו"ר הגאון
ר' ירוחם בן ר' אברהם
משה גארעליק זצ"ל.

בענין גרירת כסא מיטה וספסל (עיון בסוגיא דדבר שאינו מתכוין)

בתוס' שכת דף מ"א ע"ב ד"ה מיחם איתא כמה קושיות על שיטת רש"י בדברי רבי יהודה בדבר שאין מתכוין. התוס' בשבת, וכן התוס' כיומא דף ל"ב ע"ב (ד"ה הנל מילי) מקשים סתירה בדברי רש"י בענין צירוף במיחם שפינה ממנה את המים שאסור למלא אותו במים צוננים דהוי חשש מצרף בשבת אליבא דרבי יהודה שאוסר דבר שאין מתכוין. לעומת זאת, רש"י כיומא למד שבאיסור שבת דרבנן, כגוף צירוף, רבי יהודה יתיר דבר שאין מתכוין לכתחילה. הסיבה לכך שרבי יהודה יתיר דבר שאין מתכוין במלאכה דרבנן (הילינו איסור שבת מדרבנן) הינו שכל מלאכה דשבת שאיסורו מן התורה במתכוין, כשאינו מתכוונים הוי רק איסור מדרבנן אליבא דרבי יהודה כמו שמפורש ברש"י שבת דף קכ"א ע"ב ד"ה דיומא לפי תומו.⁽¹⁾ ואיפה שכל המלאכה מלכתחילה אינה אסורה אלא מדרבנן, אז או הוי תרי דרבנן ומותר לכתחילה, או נימא שאיפה שהוא מלאכה דרבנן במתכוין, אי הוי דבר שאין מתכוין, לא גזרו ביה רבנן מלכתחילה (ועיין לקמן)⁽²⁾. ואם צירוף הוא מדרבנן כמו שרש"י למד כיומא, איך הסוגיא בשבת דף מ"א ע"ב יכולה לאסור אליבא דרבי יהודה. איברא, התוס' כיומא כבר הציע תירוץ: הרי הן לפי רש"י והן לפי התוס' צירוף הוי פעולה המשתייכת למלאכת מכה בפטיש וכן במסכת שבת מדובר בצירוף כלי שהוא גמר מלאכת עשיית הכלי ואיסורו מן התורה והמתכוין יהיה חייב חטאת, לכן אם לא התכוין רבי יהודה אומר. משא"כ ממסכת יומא מדובר בצירוף עשיות שאין כאן גמר מלאכה בעשיית כלי וא"כ איסורו רק מדרבנן והוא גזירה אטו צירוף כלי, לכן בזה רבי יהודה יתיר לכתחילה דבר שאין מתכוין.

אמנם התוספות ממשיכים לשאול על שיטתו של רש"י. הם שאלו

(1) כבר הצביע על זה ר' עקיבא איגר בגליון הש"ס דף מ"א ע"ב וההסבר הוי כדברי התוס' (ד"ה מיחם) שמלאכת מחשבת חייבא רחמנא.

(2) ולפי זה אולי ניתן לפרש את מסקנת תסוגיא דיומא "הני מילי בכל התורה כולה" ופירוש של רש"י "באיסורא דאורייתא כגוף קצץ בהרת וכו'" באופן דו-משמעותי:

(א) שהאיסור אינו מהלכות שבת אלא מיתר איסורי תורה כגוף בהרת וממילא דבר שאין מתכוין הוי אסור מהתורה.

(ב) שמהות האיסור יהיה מהתורה ולא מדרבנן, משא"כ בצירוף שמהות איסורו התם הוא מדרבנן ואיסורו מהל' שבת ולכן הוי מותר לכתחילה: "אבל הכא צירוף דרבנן הוא".

פשיטת רבי יהודה במתני' דביצה סוף פרק ב' (דף כ"ג ע"ב) שכל הכלים אין נגררים והתם מוקמינן להו שרבי יהודה לשיטתו שדבר שאין מתכוין אסור שע"י גרירת הכלי נעשה חריץ שאיסורו מטעם חופר. והרי בגרירה אין כאן איסור מהתורה שהרי הוא חופר כלאחר יד, כמו שרש"י בעצמו כתב במפורש בשבת דף מ"ו.

ע"ב ד"ה איסורא דאורייתא: "חריץ ליכא איסור דאורייתא דחופר כלאחר יד הוא, דחופר דאמר לקמן (דף ע"ג ע"ב) תולדה דחורש וחייב חופר כדרכו במרא וקרדום" וא"כ רואים שרבי יהודה אוסר דבר שאין מתכוין (אמנם רק מדרבנן) אפילו ממלאכה דרבנן כגון חפירה כלאחר יד, וזה סותר את שיטת רש"י ביומא.³

והתוס' ביומא עוד מוסיף ושואל על שיטת רש"י מעצם הסוגיא דשבת דף מ"ו ע"ב. התם גרסינן בשיטת רבי שמעון:

דתניא ר' שמעון אומר גורר אדם כסא מיטה וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ, כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מיכוין גזר רבי שמעון מדרבנן. כל היכא דכי מיכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה. מתיב רבא, מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמי הגשמים והצנועין מפשילין במקל לאחריהן, זהא הכא דכי מיכוין שרי רבי שמעון לכתחילה, אלא אמר רבא...

ושואלים התוס' ביומא: אם זה סברת רבי שמעון, במה חולק עליו רבי יהודה? אלא שצ"ל רבי יהודה אוסר דבר שאין מתכוין אפילו באיסור דרבנן!

נוסף על שתי קושיות תוס' אלו יש סתירות בדברי רש"י גופא, כבר ציטטנו לעיל את דברי רש"י בדף מ"ו ע"ב שחריץ הנעשה ע"י גרירת כסא וכוק הוי חופר כלאחר יד, אבל רש"י בשבת דף כ"ב ע"א ד"ה הלכה כרבי שמעון דאמר דבר שאין מתכוין מותר ואע"ג דקעביד חריץ דהוי תולדה דחורש או בונה, ואיך כתב רש"י תודה דחורש - אין כאן תולדה שהרי אינו במרא או קרדום אלא יש כאן גזירה. וכן כתב רש"י על המשנה בביצה דף כ"ג ע"ב ד"ה אלא על גבי כלים "על גבי בגדים מפני שעושה חריץ בקרקע וחופר חייב משום חורש" ומה כוונתו של רש"י בביטוי "חופר חייב", הרי החריץ נעשה כלאחר

---

³ קושייתו השלישית של תוס' מדברי אביי בסוגיא דיומא מתורץ ע"י הראשונים בדרכים שונות וניתן לומר שרש"י יסכים עם כמה מהם. ואכמ"ל.

יד, מדרבנן - זה אינו מדברי רש"י עצמו בסוגיא דסוכה דף ל"ג
ע"ב בנושא של דבר שאין מתכוין ופסיק רישיה בענין דליקט ענבי
הדס (ד"ה והא מודי ר"ש בפסיק רישיה):

... זכי אמרינן דבר שאין מתכוין מותר כגון היכא
דאפשר ליה בלא איסור כגון גורר אדם מיטה כסא וספסל
ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ ואע"ג דאיכא למיחש
דלמא עביד חריץ כיון שלא מתכוין להכי ואפשר לגרירה
בלא חריץ כי עביד נמי חריץ דהוי מלאכה גמורה לא
מיחייב...

ומוכרחים לומר לפי דברי רש"י בסוכה שעשית חריץ ע"י גרירת כסא
וכו' אינה מוגדר כלאחר יד אלא עשית המלאכה כדרכה והוי מלאכה
גמורה - ואם התכוין לכך הוי חייב, וצע"ג שהרי זה סותר דברי
רש"י בשיטת רבי שמעון בסוגיא דשבת דף מ"ו ע"ב הנ"ל.

- ב -

ונראה לתרץ את שלוש הקושיות האלו על שיטת רש"י ע"י עיון
חוזר בסוגיא דשבת סוף פרק בירה (דף מ"ו ע"ב) על סברת הגמרא
בדברי רבי שמעון, שבאיסור מלאכה דאורייתא דבר שאין מתכוין יהיה
אסור מדרבנן ורק באיסור מלאכה דרבנן רבי שמעון יתיר לכתחילה,
שאל רבא מהמשנה דמסכת כלאים שאפילו באיסור דאורייתא אם לא
מתכונים הריהו מותר לכתחילה ועקב קושייה זאת, דוחים את הסברה
הנ"ל. וניתן לחקור: כשהש"ס דחה את הקס"ד באומרו "אלא אמר רבא
וכו'" מאיזה נקודה חזרה הגמרא - דווקא מסברא זאת ברבי שמעון
או מכל הקס"ד על כל מרכיביה? הרי כשננתח את הקס"ד נראה שהיא
מיוסדת על שלוש הנחות בסיסיות -

(א) רבי שמעון מחלק בין מלאכה מדאורייתא לבין מלאכה מדרבנן
בענין דבר שאין מתכוין - הראשון שלא מתכונים אסור מדרבנן,
האחרון מותר לכתחילה.

(ב) השלכה מזאת הוא שרבי יהודה חולק על רבי שמעון ואפילו
מלאכה מדרבנן הוא אוסר לכתחילה.

(ג) שהדוגמא שנקטנו להדגים שיטתו של רבי שמעון היינו גרירת
מיטה וכו' שעושה חריץ הינו דוגמא של מלאכה מדרבנן (שהוא כלאחר
יד) ואפילו אם מתכוונים לכתחילה הינו רק אסור מדרבנן.

לפי שיטת התוס', כשהש"ס אמרה "אלא אמר רבא וכו'", הגמרא
רק חזרה מנקודה אחת של הקס"ד - הסברה בדברי רבי שמעון לחלק
בדבר שאין מתכוין בין מלאכה מהתורה לבין מלאכה מדרבנן, אבל
לגבי הנחה ב' בענין סברת רבי יהודה שאינו מחלק בין מלאכה
דאורייתא לבין מלאכה מדרבנן בענין דבר שאין מתכוין וכן בענין

הנחה ג' שעשיית חריץ ע"י גרירת מטה וכדו' הוא חופר כלאחר יד ואיסורו רק מדרבנן, הגמרא אינה חוזרת, והם עדיין בתוקפם ממילא ניתן להבין יסודיה של שאילת התוס' על רש"י: "איך ניתן לחלק בשיטת ד' יהודה בין מלאכה שאיסורו מהתורה לבין מלאכה שאיסורו מדרבנן ועוד רואים שרבי יהודה בפירוש במשנה בביצה אסר גרירת כסא שמא יעשה חריץ שהוא סך הכל איסור דרבנן כלאחר יד, ואפע"כ אסור. (4),

אולם רש"י סבר שמסקנת הש"ס "אלא אמר רבא..." הגמרא חזרה לחלוטין מכל הקס"ד ולא רק מסברתה בשיטת רבי שמעון אלא הן בהנחה ב' ההשלכות ושיטתו של רבי יהודה והן בהנחה ג' בענין חריץ העשוי ע"י גרירת כסא וכדו' הגמרא חזרה מאותן ההנחות הקודמות ולכן במסקנה רבי שמעון מתיר אפילו מלאכה שאיסורו מן התורה ובלבד שלא יתכוין ודוגמא לזה הוא גרירת כסא וכגו' שעושה חריץ שהוא מלאכה דאורייתא כמו שרש"י אמר במפורש בסוגיא דסוכה דף ל"ג הנ"ל וכן פירש בשבת דף כ"ג ובמשנת בביצה דף כ"ג שאיסורו מהתורה והוי תולדה דחורש ואעפ"כ אם לא מתכוין רבי שמעון מתיר (אלא א"כ הו"ל פסיק רישיה) ובזה לפי המסקנה יתיר לכתחילה דבר שאין מתכוין, כגון בסוגיא דיומא בענין העשיות א"כ לפי המסקנה דסוגית שבת דף ע"ב לפי הן רבי שמעון הן רבי יהודה יורדים דרגה ומקילים ממה שסדרו בקס"ד - ר"ש מתיר בדבר שאין מתכוין אפילו מלאכה האסורה מדאורייתא (לו התכוין) ורבי יהודה מתיר מלאכה שאיסורו מדרבנן, ושניהם הן ר"ש והן ר"י סוברים למסקנה שחריץ העשוי על ידי גרירת ספסל וכדו' הינו מלאכה מדאורייתא.

- ג -

ואם כעת חידשנו שגרירת כסא וכדו' העושה חריץ ומתכוין יהיה חייב חטאת בשוגג פי רש"י, הבה ונראה שזה אינו רק מחלוקת בין רש"י לבין התוס' אלא הוא מחלוקת בין הנ"ל גדולי קדמונאי דניאל הכבלי ור' אברהם בן הרמב"ם בהכנת דברי הרמב"ם בריש הלכות שבת ה"ה (מהד' פרנקל):

דברים המותרים לעשותן בשבת ובשעת עשיתן אפשר שתעשה בגללן מלאכה ואפשר שלא תעשה. אם לא נתכוין לאותה מלאכה הרי זה מותר, כיצד גורר אדם מטה וכסא ומגדל וכיוצא בהן בשבת ובלבד שלא יתכוין לחפור חריץ בקרקע בשעת גרירתו, ולפיכך אם חפרו הקרקע אינו חושש בכך לפי שלא התכוין...

נמצא שהר"מ פוסק כרבי שמעון. אלא טען רבינו דניאל בבלי שמשמע מדברי הרמב"ם שהוא פוסק כרבי שמעון רק במלאכה דרבנן, אבל במלאכה דאורייתא דבר שאין מתכוין יהיה אסור ברבי יהודה וכמו הקס"ד של הסוגיא דכירה דף מ"ו ע"ב; וכך לשונו (הובא בספר ברכת אברהם, פריז, תרי"ט סוף השאלה בס' י"א ע"ו כ"ד - וצ'':

... כשהתיר ז"ל דבר שאין מתכוין באותן כללות שכלל בראש הלכות שבת לא התיר אלא כדרב יוסף דאמר כל היכא דכי מכוין איכא איסורא דאורייתא כי לא מכוין גזר ר' שמעון מדרבנן, כל איכא דמכוין איכא איסורא דרבנן כי לא מכוין שר' שמעון לכתחילה כעין גרירת מטה כסא וספסל דאילו מכוין פטור הוא דחפירה כלאחר יד היא וכן אמר הרב ז"ל (עמ' 31) כיצד גורר אדם מטה וכו' וכן מהלך אדם על גבי עשבים וכו' ותלישה ברגליו כלאחר יד היא וכן נמי הנכנס לפרצה רחוקה ומשיר צרורות אפילו נתכוין דסתירה כלאחר יד היא ורחיצת הידיים בעפר הפירות שאמר לפי סברתו ז"ל אפילו נתכוין נמי גזיזה כלאחר יד היא ובכולהו אפילו נתכוין איסורא דרבנן הוא מכלל דכל היכא דכי מכוין איסורא דאורייתא לא שרי בלא מתכוין כדרב יוסף, והא אותיביה רבא לרב יוסף ממוכרי כסות מוכרין כדרכן וכו' והא הכא דכי מכוין איסורא דאורייתא, כי לא מכוין שר' שמעון לכתחילה וסלקה בתיובתא ובטילו ליה תירוצה דרב יוסף, ותריץ רבא לרב הנח לנר שמן ופתילה הואיל ונעשו בסיס לדבר האסור...

הוי אומר שרבינו דניאל הבבלי סבר כהתוס' בענין גרירת מטה וספסל ולכן הרבה לשאול על הרמב"ם.⁵ וכן עיין בשו"ת רבי יצחק מפוזנא (רבו של המגן אברהם) שיצא לאור לאחרונה ע"י מכון ירושלים שדן ופיתח שיטה זאת ברמב"ם על פי דיוקיו בפ"י מהל' כלאים הל' ט"ז וי"ח⁶. והסיק שלפי הרמב"ם שבאיסור דאורייתא פוסקים שדבר שאין מתכוין אסור וכל מה שהרמב"ם החיר הוא באיסור דרבנן שבלא התכוין יהיה מותר לכתחילה והצביע על ריש הלכות שבת שהכל הדוגמאות שנקט הרמב"ם הם איסורים דרבנן, בדיוק כמו רבינו

---

5) ועיין במשנה למלך שדך על זה ואמנם תירוצו נעים לפירוש הסוגיא אבל אי אפשר להעמיסו על חיבורו של הרמב"ם שבא להכריע, וצ"ע.

6) וכן עיקר הסוגיות בזבחים דף צ"א ע"ב ופסקו בהל' מעשה קרבנות פ' ט"ז הל' י"ד שקבע המתנ' דמנחות דף פ"ד ע"ב כעיקר וכן הסוגיא דב"ק דף קי"ג ע"א, ומצאתי עוד ראיות לשיטתו מהל' שבת ומפירוש המשניות ואכ"מ, ועיין שם בהע' 1.

דניאל הבבלי ורבי יצחק האריך שם לישב אתקושיית רבי דניאל הבבלי מהסוגיא דסיף כירה ועיקר תמציתו הוא שהקושיא מכלאים אינה לפי הילכתא אליבא דרמב"ם, שהרי הר"מ רק התיר על פי המשנה הנ"ל כלאים "על כתיפן" היינו בשינוי שאיסורם רק מדרבנן, וממילא ניתן להמשיך לקיים את הקס"ד של הסוגיא שם לחלק בין איסור דאורייתא לבין איסור דרבנן, ועיין שם מה שכתב בטוב טעם.

אולם בנו של הרמב"ם, רבינו אברהם, דוחה את השגותיו של רבינו דניאל הבבלי ודייק בדברי אביו שהשתמש במונח "מלאכה" וטוען רבינו אברהם שאיסור דרבנן אינו מלאכה ואח"כ כתב שגרירת כסא ועושה חריץ הוי מלאכה מהתורה, וכך לשונו בברכת אברהם (סוף התשובה בס' י"ט עמ' 34):

... ושאמרת שלא התיר ז"ל באותן הכללות אלא איסורא דרבנן מדאמר כיצד גורר אדם וכו', היאך למדת מסוף ההלכה ולא למדת מתחילתה שהוא העיקר שאמר דברים המותרים לעשותן בשבת ושבעת עשיתן אפשר שתעשה בגלל מלאכה וכו' איסורא דרבנן מלאכה קרי ליה ועוד למה אם נתכוין יהיה פטור כדאמרת וכי אין חפירה אלא בקרדום או בצרור או ברגל המטה וכיוצא בה והוא מתכוין לה אם יחפור בכונה דרך חפירה בין בקדום בין בכלי אחר הוא ולא אמרינן חפירה כלאחר יד אלא בהיא חפירה דאמרינן ביום טוב שיחפור בדקר ויכסה ואוקימנא בשהיה לו דקר נעוץ מבעוד יום היאך אע"ג דהיא חפירה בדקר שהוא הכלי הידועה לחפירה הואיל והיא שלא כדרך החופרין חפירה כלאחר יד היא, וכן החפירה כדרך החופרין ברגל המטה או בכלי אחר חפירה מעליא היא ואם יש הנפש לומר אין דרך החופרין לחפור בגרירה היה דבר ידוע ונראה בכל עת שהרכה מבני אדם חופרים בגרירת הברזל או הקורה על יד צמד בקר וליכא מהאי קושיא...

שמע מיניה שרבינו אברהם במפורש סבר (לא רק סברת נפשו אלא בשיטת אביו הרמב"ם) שחפירה ע"י רגל המטה וכסא וכו' הוי חפירה מעליה ואם יתכוין יהיה חייב בשבת והוא כשיטת רש"י למסקנא שמע מיניה.

אמנם עצם ראיתו של רבינו אברהם צריך עיון, הרי אלו שחופרים בגרירת ברזל או הקורה ע"י צמד בקר דהיינו מחרישה הוי דרכן בכך והרי זה דומה למרא וקרדום לפי שיטת רש"י בקס"ד של הסוגיא בכירה ולפי התוס' למסקנא ומנין לרבינו אברהם שמחרישה שהוא כלי העשוי לכך דומה לרגל המטה שאינה עשויה לכך, ובאמת כך סוברים התוס' שכל כלי העשוי לחרוש הוי דרכו בכך ואם אינו עשוי לחרוש הוי שינוי ופטור. וצ"ל שרבינו אברהם סבר שאין מסתכלים על הכלי כלל וכלל אלא על תכלית המלאכה שהוא יפוי הקרקע. וכל דבר

שיתרום ליפוי הקרקע⁽⁷⁾ הוי חורש חוץ מדקר נעוץ מבעוד יום שהוא לא כדרך החופרים שנועצים את הדקר בזמן החפירה ולא לפני כן, ולסיכום תמצית המחלוקת בין תוס' (ורבינו דניאל הבבלי) לבין רבינו אברהם הוא האם מלאכת חורש מוגדר להיות יפוי הקרקע והכללי הוא רק אמצעי ואינו מהווה חלק מהותי כמלאכה או הכלי ותפקידו הוא חלק מהותי של המלאכה, ודו"ק.

- ד -

מסתימת כל הפוסקים ס' של"ז, ברית יוסף על הטור, מגן אברהם סק"א ומחצית השקל, ערוך השולחן ס"ק ג' שער ציון א' של המשנה ברורה, וכן ביסודי ישורון עמ' 11 וכן כף החיים ג', נראה שכולם פסקו כהבנת התוס' ורבינו דניאל הבבלי והמשנה למלך ורבי יצחק מפוזנא שעשיית חריץ על ידי גרירת מטה כסא וספסל הוי כלאחר יד ושמעתי הגאון רבי יצחק דילברשטיין שליט"א מזהיר קבל עם ועדה שהבונה סוכתו בחצירו ובה שולחן גדול וכבד אסור ליישרו שיעמוד יציב בקרקע, שהרי אם יגרר אותו כדי להעמידו יציב הוי פסיק רישיה של עשיית חריץ ע"י שולחן והוי פסיק רישיה באיסור דרבנן לפי המגן אברהם ס' שי"ד ס"ק ה' ומשנה ברורה י"א איברא, כל זה בארעא דידיה, אבל ארעא דחבריה, אורח שנמצא בסוכת בעל הבית ואין לו שום בעלות ושותפות בחצר בעל הבית יהיה מותר ליצב את השולחן מכחינת איסור חרישה לפי המשנה ברורה בס' שכ"א ס"ק נ"ז שער הציון ס"ח (דהיא פ"ר דלא ניחא לי' באיסור דרבנן), ועיין עוד בחזון איש ס' נ' ס"ק ה' וס' נ"ו ס"ק ה' (8).

אבל לפי שיטת רש"י כפי שהצענו אותו, וכן מה שכתוב במפורש בדברי רבינו אברהם בן הרמב"ם (לפי בנו, כן הוא שיטת הרמב"ם בעצמו), הרי עשיית חריץ ע"י גרירת מטה וספסל וכסא הוי איסור דאורייתא, ובנידון דידן בסוכת בעל הבית אם הוה פסיק רישיה, הוי

---

(7) יפוי הקרקע הוא על פי הרמב"ם פ"ח מהל' שבת הל' א', והשווה רש"י דף ע"ג ע"ב ד"ה מלאכה אחת הן. וד"ה משום חודש דמרפי ארעא. מקורו של הרמב"ם כוז בר"ח שם ע"ג ע"ב והשווה הירושלמי "כל דבר שהוא להניית קרקע חייב משום חורש". מקורו של רש"י הוא במועד קטן דף ב' ע"ב.

(8) עיין בספר הלכות שבת להרב שמעון איידר, קונטרס א' עמ' 32 הע' צ-ק לסיכום השיטות בנידון, וכן בשביתת שבת מעשה חושב, כללי מלאכות שבת ס' י' (עמ' י"ח).

פסיק רישיה באיסור דאורייתא ולא נזחא והוי אסור לכל הדעות. (9)
ולבעל הבית עצמו הוה חייב חטאת! ואמנם צריך עיון אם למעשה
צריכים לחשוש לדברי רש"י ורבינו אברהם בן הרמב"ם וה' לאיר
ענינו בתורתו הקדושה.

---

(9) אמנם יש שיטות שפוסקים כמו הערוך שפ"ר דלא נזחא ליה הוי.
יותר לכתחילה, עדין פסקו של הדיין ר' שמחה ז"ל ג מבריסק בהפרדס
(סיון תרצ"ד, ס' י"ד) אבל עדין דברי הגאון הרב שלמה זלמן
אויערבך במזכרת (קובץ תורני) לזכר הרב: א. הלוי הרצוג, עמ'
שסיכס שפ"ד דלא נזחא ליה באיסורא דאורייתא אסור מדרבנן!